

Det Dyreetiske Råd

**Udtalelse vedrørende hold af dyr,
der kan frembyde fare eller skabe frygt,
eller som vanskeligt kan holdes i fangenskab
på dyreværns-mæssigt forsvarlig måde**

Justitsministeriet
Civilkontoret
Slotholmsgade 10
1216 København K

Juni 1994

Indhold

1

Indledning

2

Vurdering af de gældende regler på området

4

Etisk analyse

5

Forslag til regler

6

Rådets aktiviteter i forbindelse med udtalelsen

Udtalelse vedrørende hold af dyr, der kan frembyde fare eller skabe frygt, eller som vanskeligt kan holdes i fangenskab på dyreværnsmæssigt forsvarlig måde

Indledning

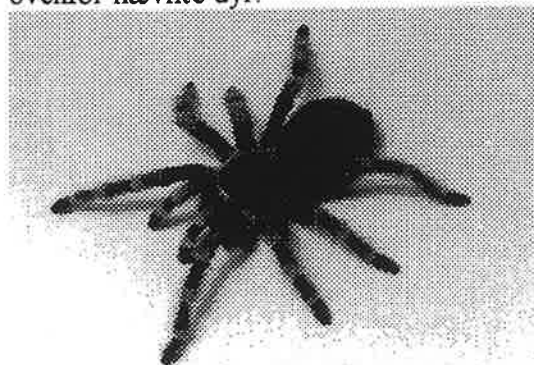
Private menneskers hold af dyr som kvælerslanger og fugleedderkopper giver anledning til problemer af både juridisk og etisk art. Det juridiske problem er, at de regler, som for nærværende tjener til at regulere området, på væsentlige punkter er uklare og tilsyneladende bliver forvaltet på uensartet måde. Det etiske problem er at finde en balance mellem følgende hensyn: (1) Dyreholdernes frihed til selv at bestemme, hvilken hobby de vil dyrke. (2) Omgivelsernes krav om ikke at blive udsat for fare eller unødigt frygt. (3) Dyrenes tarv.

Med nærværende udtalelse lægger Det Dyreetiske Råd op til en ændring af reglerne for hold af dyr, der kan frembyde fare eller skabe frygt, eller som vanskeligt kan holdes i fangenskab på dyreværnsmæssigt forsvarlig måde. Udtalelsen munder således ud i et forslag til en ny bekendtgørelse i henhold til Dyreværnslovens § 10. De foreslående regler bygger på en etisk afvejning af hensynet til alle de berørte parter. Samtidig vil reglerne efter Rådets opfattelse kunne tjene til at skabe et klart juridisk grundlag for den fremtidige regulering af området.

Anledningen til at Det Dyreetiske Råd har taget denne sag op, er en skrivelse fra Justitsministeriet dateret den 6. april 1993. I skrivelsen anmodes Det Dyreetiske Råd om at fremkomme med eventuelle bemærkninger til en udtalelse fremsat af Dyreværnsrådet den 2. april 1993. Udtalelsen drejer sig om fastsættelse af regler i medfør af Dyreværnslovens § 10 om forbud mod hold af dyr, der kan frembyde fare eller skabe frygt.

I den nævnte udtalelse ønsker Dyreværnsrådet ikke at foreslå nye regler i medfør af Dyreværnslovens § 10: "Efter Dyreværnsrådets opfattelse ses der ikke at være så vægtige dyreværnsmæssige grunde til at forbyde dyr, der kan karakteriseres som farlige, eller dyr, der kan fremkalde frygt, at et sådant forbud bør indføres." Men samtidig gives bolden videre til Det Dyreetiske Råd: "Rådet finder endelig, at indførelsen af et eventuelt forbud mod hold af ufarlige men frygtfremkaldende dyr, i givet fald må træffes ud fra en etisk vurdering."

I nærværende udtalelse forsøger Det Dyreetiske Råd at give den efterlyste etiske vurdering. Det skal understreges, at der ikke kun tages stilling til egentlige dyreetiske spørgsmål, men at der også inddrages etiske spørgsmål vedrørende menneskers indbyrdes forhold, d.v.s. konflikten mellem de mennesker, der ønsker at holde eksotiske dyr og de mennesker, der er bange for disse dyr. Disse sidstnævnte etiske spørgsmål er en uadskillelig del af det problemkompleks, som er forbundet med private menneskers hold af de ovenfor nævnte dyr.

*Rødbenet fugleedderkop - holdes som hobbydyr
(Foto: Henrik Bringsøe)*

Vurdering af de gældende regler på området

Ifølge dyreværnslovens § 10 kan justitsministeren "fastsætte regler om forbud mod hold af dyr, der kan frembyde fare eller skabe frygt, eller som vanskeligt kan holdes i fangenskab på dyreværnsmæssig forsvarlig måde."

Der kan her være tale om dyr, der holdes i erhvervsmæssigt øjemed, i cirkus, zoologiske haver, dyreparker og lignende. Disse former for dyrehold er omfattet af en række regler: Det fremgår af dyreværnslovens § 17, stk. 1, at dyr ikke må dresseres eller bruges til fremvisning, cirkusforestillinger, filmoptagelser eller lignende, hvis dyret herved påføres væsentlig ulempe. Det fremgår endvidere af § 17, stk. 2, at vilde dyr ikke må anvendes ved forestillinger i cirkus, varieteer og lignende virksomheder. Dyr må heller ikke fremvises i omrejsende menagerier. Justitsministeren kan dog efter § 17, stk. 4, meddele en dispensation til stk. 2, hvis det er ubetænkeligt.

Tiger i privateje
(Foto: Dansk Dyrefoto)

Efter dyreværnslovens § 17, stk. 3, må zoologiske haver, dyreparker og lignende ikke oprettes uden politimesterens (politidirektørens) tilladelse. Justitsministeren har ved bekendtgørelse nr. 361 af 23. august 1967 fastsat nærmere krav til indretningen heraf, ligesom justitsministeriet har oprettet

en konsulentordning, hvor to sagkyndige efter anmodning yder politi og kredsdyrlæger råd og vejledning i sager om indretning af zoologiske haver, dyreparker og lignende.

Efter § 1 i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 187 af 7. august 1936 om kontrol med rovdyr og visse større dyr skal indehavere af cirkus, zoologiske haver etc., såfremt de agter at lade forevise rovdyr og større dyr, der holdes indelukkede i bure eller lignende, foretage anmeldelse til politiet herom, og de lokaler, bure m.v. hvori dyrene agtes anbragt, skal godkendes af politiet.

Derudover kan der være tale om hold af såkaldte hobbydyr. Her følger det af § 2 i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 187 af 7. august 1936 om kontrol med rovdyr og visse større dyr, at personer, der agter at holde sådanne dyr, forud skal indhente politiets godkendelse af de lokaler, bure m.v., hvori dyrene agtes anbragt.

Der er ikke i bekendtgørelsen hjemmel til for politiet generelt at forbyde private at holde rovdyr og visse større dyr.

Bekendtgørelsen er udstedt i medfør af dyreværnsloven fra 1916, og det er således dyreværnsmæssige hensyn, der først og fremmest skal lægges vægt på ved afgørelsen af, om bure, lokaler m.v. kan godkendes.

Ved en dom fra Vestre Landsret af 19. november 1985 er det dog endvidere fastslået, at politiet ved afgørelsen af, om godkendelse kan meddeles, må lægge vægt på såvel **dyreværnsmæssige** som **sikkerhedsmæssige** omstændigheder i forbindelse med besigtigelse af bure og lokaliteter.

Bekendtgørelsen synes imidlertid uklar på tre væsentlige punkter: 1) Begrebet "rovdyr og større dyr" er ikke defineret nærmere. 2) Det siges ikke, hvilke hensyn til mennesker politiet skal lægge til grund for den sikkerhedsmæssige vurdering af de relevante former for dyrehold - skal der kun ses på de reelle farer, eller kan der også tages hensyn til menneskers frygt for dyr, som ikke reelt er farlige? 3) Det anføres ikke, hvad der skal til, for at dyrene får den fornødne røgt og pleje, og om der -

udover politiet - er sagkyndige, der tager stilling til, om betingelserne herfor er opfyldt.

Ad 1) Den ovennævnte landsretsdom finder den tiltalte skyldig i at have holdt en kongepythonslange uden at have fået politiets godkendelse af de lokaler, bure m.v., hvori han holdt slangen indespærret. Foruden slanger synes det også oplagt, at bekendtgørelsen må omfatte hold af ulve, bjørne, pumaer, leoparder og lignende. Derimod er det ikke klart om f.eks. fugleedderkopper eller rovfugle falder ind under bekendtgørelsen.

Ad 2) Som fastslået i landsretsdommen kan der lægges vægt på sikkerhedsmæssige hensyn ved vurderingen af, om godkendelse kan meddeles. Det fremgår endvidere af bemærkningerne til forslaget til den nuværende dyreværnslov (s.16), at det er fast antaget i praksis, at der både i tilfælde, hvor der er tale om farlige dyr og ved dyr, der kan give anledning til angst for liv og helbred, kan lægges vægt på, om burene ud fra et politimæssigt synspunkt - hensynet til omgivelsernes sikkerhed - må antages at være forsvarlige.

Følgende vidneudsagn fra den nævnte landsretsdom kan eksemplificere, hvordan bestemmelsen håndhæves i praksis: En vicepolitikommissær fra Aalborg Politi "har som vidne forklaret, at Aalborg Politi har modtaget mange henvendelser fra folk, som føler sig alvorligt generet af, at f.eks. naboer holder slanger, eller af personer, der holder slanger, medbringer slangerne uden for deres bolig. I nogle tilfælde har de pågældende endog følt sig nødsaget til at flytte af frygt for slangerne. I anledning af sådanne klager har politiet rettet henvendelse til ejerne og gjort dem opmærksomme på, at der forud for anskaffelsen af sådanne dyr skal indhentes godkendelse af bure m.v. fra politiet efter bekendtgørelse nr. 187 af 7. august 1936.

Disse henvendelser har imidlertid i alle tilfælde blot resulteret i, at de pågældende personer har fjernet slangerne - formentlig solgt dem - og Aalborg Politi har derfor aldrig haft lejlighed til at tage stilling til, om en godkendelse kan gives efter bekendtgørelsen.

Hvis Aalborg Politi skulle få lejlighed til at behandle en ansøgning efter bekendtgørelsen, vil man ikke alene stille krav til det bur, slangen skal opholde sig i, men også til den bolig, hvor slangen er anbragt, af hensyn til risikoen for, at slangen - til fare for sig selv og til ulempe og i værste fald fare for andre - skal forsvinde gennem døre, vinduer eller revner.

Formentlig vil man på grund af problemer med at indrette boligerne, således at slangerne ikke kan slippe ud - også zoologisk have har haft problemer - kun give godkendelse til personer, der bor i huse beliggende i betydelig afstand fra naboer".

Ad 3) Ved vurderingen af, om dyrene får den fornødne røgt og pleje må dyreværnslovens almindelige bestemmelser lægges til grund.

Reglerne i bekendtgørelse nr. 187 af 7. august 1936 stiller krav om tilladelse til hold af bestemte dyr. Bekendtgørelsen går dog ikke så vidt, som der er hjemmel til i den gældende dyreværnslov, nemlig til helt at forbyde hold af dyr, som kan frembyde fare eller skabe frygt, eller som vanskeligt kan holdes i fangenskab på dyreværnsmæssigt forsvarlig måde. Endvidere omfatter reglerne kun en bestemt, relativt vilkårlig og ikke særlig veldefineret gruppe dyr, nemlig "rovdyr og visse større dyr".

Der er således hjemmel til, at justitsministeren kan fastsætte regler, der er mere vidtgående end de regler, som for øjeblikket er gældende. Endvidere må der ud fra en reguleringsmæssig synsvinkel siges at være behov for en afklaring af reglerne vedrørende hold af dyr, som kan frembyde fare eller skabe frygt, eller som vanskeligt kan holdes i fangenskab på dyreværnsmæssigt forsvarlig måde.

Rådet finder på denne baggrund, at Justitsministeriet bør ophæve bekendtgørelse nr. 187 af 7. august 1936 og i medfør af dyreværnslovens § 10 fastsætte nye regler på området.

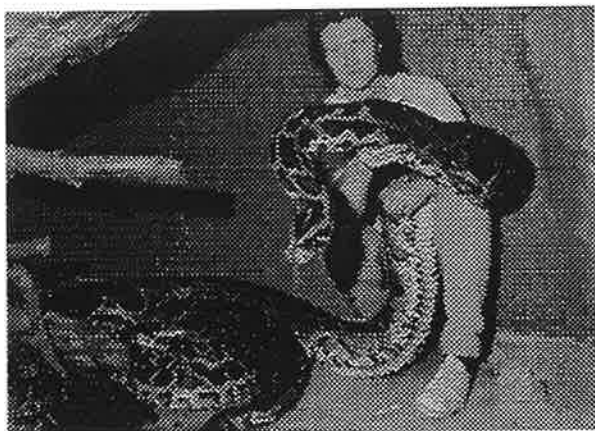
Etisk analyse

Dyreværnslovens § 10 peger på to hensyn, som kan danne grundlag for et eventuelt forbud mod hold af dyr. På den ene side er der hensynet til mennesker, for hvem dyrene udgør en fare, eller hos hvem dyrene kan skabe frygt. På den anden side er der hensynet til dyrene. Begge disse to hensyn er etisk relevante.

For så vidt angår de menneskelige hensyn, så giver det næsten sig selv, at hold af dyr, som reelt er til fare for mennesker, bør forbydes. På denne baggrund kan der f.eks. være grund til at forbyde hold af giftslanger.

Også ved dyr, som reelt er ufarlige, kan der være grunde, som taler for forbud eller begrænsninger. Dette kan belyses med et eksempel:

Store kvælerslanger, som holdes i fangenskab, er normalt ufarlige for mennesker. På grund af meget konservative kostvaner vil en sådan slange ikke vise nogen tilbøjelighed til at angribe mennesker.

Stor Pythonslange
(Foto: R. Mikkelsen)

Alligevel vil mange mennesker være rædselsslagne ved synet af en 4-5 meter lang kvælerslange eller ved bevidstheden om, at en sådan slange befinder sig i deres eller deres børns nærhed. I mange tilfælde vil det ikke være tilstrækkeligt for at fjerne frygten, at der

bliver informeret om, at slangen reelt er ufarlig.

I forbindelse med hold af slanger, fugleleder-kopper og lignende dyr, som mange mennesker er bange for, bør der derfor også tages hensyn til ikke at skabe unødigt frygt hos omgivelserne. For eksempel bør det ikke være tilladt at medbringe dyrene på offentlige steder som værtshuse, legepladser og lignende.

Endvidere bør der være sikkerhed for, at de ikke kan slippe ud af de bure, terrarier eller lign., hvori de holdes.

Generelt bør det sikres, at dyrene holdes på en måde, som ikke giver anledning til frygt hos omgivelserne. Dette krav kan dog komme i modstrid med kravet om, at dyrene skal holdes i fangenskab på en dyreværnsmæssig forsvarlig måde.

Dyr, som holdes i fangenskab, skal have mulighed for at få tilfredsstillet deres adfærdsmæssige behov. For mange dyr vil dette forudsætte en vis bevægelsesfrihed. Er der tale om relativt store dyr, såsom kvælerslanger, kan kravet om bevægelsesfrihed komme i strid med kravet om, at dyrene skal holdes i bure, hvorfra de ikke kan slippe ud.

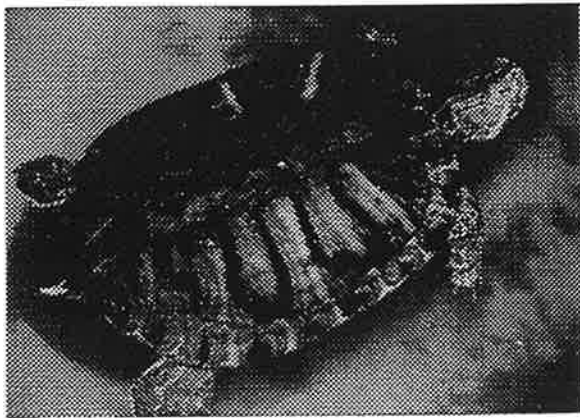
Endvidere kan der være dyr, som normalt ikke lader sig holde i fangenskab, samtidig med at der tages tilstrækkeligt hensyn til deres behov. I betænkningen, som ligger til grund for den gældende dyreværnslov (nr. 1154/1988) nævnes skildpadder som eksempel på en dyreart, som angiveligt ofte trives dårligt i fangenskab. Dette eksempel er dog omstridt. Et andet eksempel kunne være moloken, en australsk ørkenøgle, som ifølge visse eksperter udsagn er meget svær at få til at trives i fangenskab.

Som det fremgår er der i praksis en vis sammenhæng mellem hensynet til at sikre mennesker mod fare og frygt og hensynet til dyrenes tarv. Derfor kan det være rimeligt at opstille et samlet sæt regler, som kombinerer de to hensyn.

Til grund for reglerne bør ligge den holdning, at hold af hobbydyr ikke kan accepteres, hvis dyrene reelt er til fare for mennesker eller hvis det ikke eller kun meget vanskeligt

kan lade sig gøre at holde dyrene på en dyreværnsmæssigt forsvarlig måde.

Endvidere bør det lægges til grund, at man for at holde dyr, der kan skabe frygt hos omgivelserne, over for en relevant myndighed skal kunne dokumentere, at dyrene holdes i terrarier, bure eller lignende, hvorfra de ikke kan slippe ud, samtidig med at dyrets fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov tilgodeses.

*Rødøret Terrapin - et populært hobbydyr
(Foto: Henrik Bringsøe)*

Endelig bør det som en almindelig regel gælde, at mennesker, som anskaffer sig slanger, skildpadder og andre såkaldte eksotiske hobbydyr, samtidig får fornøden information om de krav, der må stilles til bure, terrarier, fodring og den øvrige pasning, for at dyrenes behov tilgodeses.

De, der sælger eller på anden måde overdrager sådanne dyr, skal altid medgive en skriftlig pasningsvejledning, som skal følge dyret ved evt. videre overdragelse.

Forslag til regler

Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 187 af 7. august 1936 om kontrol med rovdyr og visse større dyr ophæves. Samtidig indføres der en ny bekendtgørelse i medfør af dyreværnslovens § 10.

Bekendtgørelsen kan udformes på den måde, at de dyr, som er omfattet af de forskel-

lige bestemmelser, opføres på to lister, som efter behov revideres.

1. For det første bør der laves en liste over visse dyr, som det er forbudt at holde. De dyr, der opføres på denne liste, forbydes enten fordi de reelt er farlige for mennesker, eller fordi de ikke kan holdes i fangenskab på en dyreværnsmæssigt forsvarlig måde.

2. Derudover bør der laves en liste over visse dyr, som kun må holdes i bure eller lignende. Burene skal være sikkerhedsmæssigt forsvarlige, således dyrene ikke kan slippe ud heraf. Ligeledes skal det være forbudt at medbringe disse dyr på offentlige steder.

Burene eller lignende skal endvidere være dyreværnsmæssigt forsvarlige, hvilket skal dokumenteres med en erklæring fra en sagkyndig.

Dyrene, der opføres på denne liste, bør f.eks. være dyr, der ikke er reelt farlige for mennesker, men som kan fremkalde frygt.

Sluttelig bør der indføres et generelt krav om, at eksotiske hobbydyr kun må sælges eller på anden måde overdrages til private, hvis der med dyret følger en skriftlig pasningsvejledning. Af vejledningen skal det fremgå, hvilke forhold dyrene skal leve under, hvorledes de skal fodres, og hvilke krav der i øvrigt stilles til dyrenes pasning, for at dyrenes fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov bliver tilgodeset. Pasningsvejledningen skal følge dyrene, hvis de videresælges eller på anden måde overdrages til tredieperson.

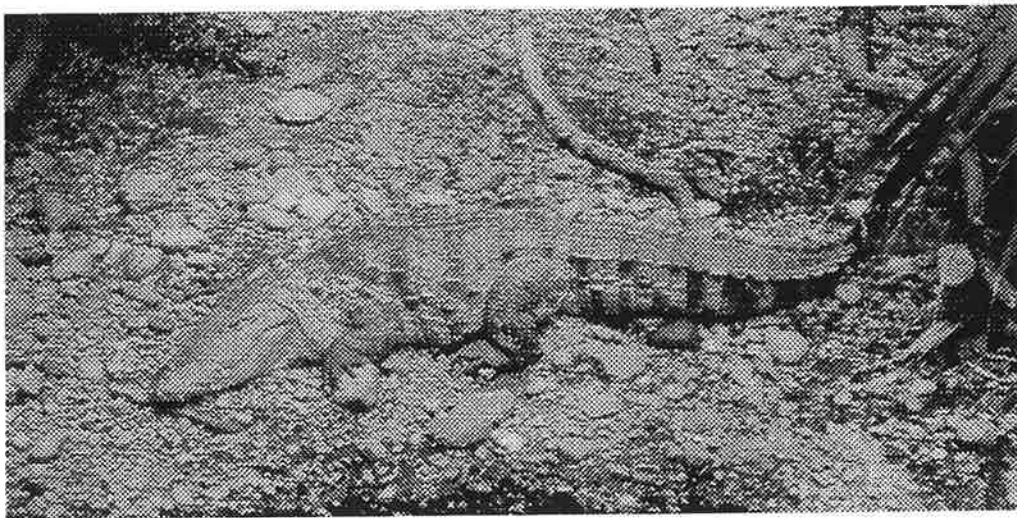
I forbindelse med udformningen af de to lister og i specifikationen af, hvorledes en pasningsvejledning bør se ud, vil det være rimeligt at inddrage Dyreværnsrådet, eksperter i eksotiske dyr tilknyttet Zoologisk Have og offentlige undervisnings- og forskningsinstitutioner. Endvidere bør der etableres en dialog med de foreninger, som organiserer mennesker med interesse for eksotiske hobbydyr. Et positivt samarbejde med disse foreninger vil efter Det Dyreetiske Råds opfattelse udgøre en væsentlig forudsætning for, at de foreslåede regler kommer til at fungere i praksis.

Rådets aktiviteter i forbindelse med udtalelsen

Rådet har behandlet hold af dyr, der kan frembyde fare eller skabe frygt, eller som vanskeligt kan holdes i fangenskab på dyreværnsmæssigt forsvarlig måde på fire møder i tidsrummet juni 1993 til marts 1994.

På Rådets møde i januar 1994 var der indbudt repræsentanter fra foreningerne: Aktive

Herpetologers Sammenslutning, Dansk Slangehold, Foreningen Knæleren og Nordisk Herpetologisk Forening. Disse orienterede Rådet om deres respektive foreningers syn på hold af dyr, der kan frembyde fare eller skabe frygt, eller som vanskeligt kan holdes i fangenskab på dyreværnsmæssigt forsvarlig måde. Endvidere svarede de på spørgsmål fra Rådets medlemmer.

Sumpkrokodille
(Foto: Henrik Bringsøe)